

POZORIŠTE POTLAČENIH

- *proba za život*

POZORIŠTE POTLAČENIH

- proba za život

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OVA PUBLIKACIJA SE FINANSIRA UZ PODRŠKU EVROPSKE KOMISIJE. SADRŽAJ OVE BROŠURE ODRAŽAVA STAVOVE SAMO AUTORA, A KOMISIJA SE NE MOŽE SMATRATI ODGOVORNOM ZA BILO KAKVU UPOTREBU INFORMACIJA KOJE SU DATE U NJOJ.

REPRODUKCIJA I KORIŠĆENJE SADRŽAJA JE AUTORIZOVANO, MOGUĆE JE POD USLOVOM DA JE IZVOR NAVEDEN.

SADRŽAJ

1. Pozorište potlačenih kroz multimedijalni objektiv	4
2. Šta podrazumeva pozorište potlačenih?	5
3. Forme pozorišta potlačenih	7
4. Forum teatar	9
5. Teatar slika	14
6. Saveti i trikovi za korišćenje teatra u omladinskom radu	16
7. Zaključci	17
8. Izvori podataka	19

1.

POZORIŠTE (TEATAR) POTLAČENIH KROZ MULTIMEDIJALNI OBJEKTIV

“Teatar potlačenih kroz multimedijalni objektiv” je projekat izgradnje kapaciteta u okviru programa **Erasmus +** koji ima za cilj uključivanje 8 omladinskih organizacija iz zapadnog **Balkana i EU**, koje se bave inkluzijom mladih, kroz osnaživanje i podršku omladinskim radnicima sa efikasnim alatima u multimedijima i pozorištu potlačenih, da koriste tehnike koja će unaprediti kvalitet u omladinskom radu na lokalnom i međunarodnom nivou.

Projekat nudi inovativnu kombinaciju inovativnih alata, pozorišta potlačenih i multimedija, koji mogu da odgovore na ključne izazove za mlade u Evropi - socijalnu inkluziju i poštovanje ljudskih prava. Teme koje će se razraditi u projektu su: socijalna uključenost nasuprot socijalnoj isključenosti; obrazovanje o ljudskim pravima; inkluzija; antidiskriminacija; netolerancija i ksenofobija; teatar i multimediji kao moćni alati za osnaživanje mladih; teatar ugnjetavanih kao alat za promovisanje programa **Erasmus+** i omladinskog sektora; sredstvo za aktivno građanstvo i učešće u društvenom životu mladih; oruđe za društvenu transformaciju i socijalnu inkluziju; razmena najboljih praksi i efikasnih alata; multimediji kao alat za razvoj kompetencija; diskusija o izazovima u omladinskom radu i traženje rešenja zasnovanih na akumuliranim iskustvima; korišćenje neformalnog obrazovanje kao mosta za prevazilaženje tranzicije ka radu i tržištu rada; strategije zapošljavanja na evropskom i nacionalnom nivou; izgradnja novih mostova za evropsku saradnju u omladinskom radu.

Ciljevi:

- Povećati razumevanje važnih koncepata socijalne isključenosti, promovisati inkluziju među omladinskim radnicima / aktivistima i predlagati efikasna rešenja
- Koristiti konkretne alate kao što su multimediji i pozorište potlačenih kao odgovor za preduzimanje akcija od strane mladih i osiguranje socijalne uključenosti na nivou lokalne zajednice

- Razmjena najboljih iskustava i efikasnih strategija u dugoročnoj perspektivi među omladinskim radnicima fokusiranih na teme socijalne inkluzije, multimedije, umjetnosti i pozorišta
- Promovisati program Erasmus + (Mladi) kao moćan alat za promovisanje inkluzije mladih i vršnjačku edukaciju
- Nastaviti saradnju unutar konzorcijuma i dalje razvijati našu ekspertizu koja se obogaćuje kroz naše iskustvo u primjeni novih alata, strategija i intervencije u radu sa mladima sa smanjenim mogućnostima

Ovaj priručnik je o tome kako koristiti tehniku teatra u svom radu i deo je gore pomenutog projekta. Priručnik je preveden na svaki od jezika konzorcijuma, biće podeljen svim učesnicima, partnerima i drugim saradnicima, u cilju korišćenja u radu sa mladima..

2.

Šta podrazumeva pozorište potlačenih?

Povlačenjem inspiracije od **Freire, Brechta i Stanislavskog, Augusto Boal** razvio je Teatar potlačenih (ugnjetavanih) u praksi tokom svoje karijere, počevši od **50-ih godina u Brazilu**, a kasnije u **Argentini, Peruu, Ekvadoru i Francuskoj**, dok je bio u egzilu za vreme vojne diktature. Pozorište potlačenih pruža alate za ljude da istražuju kolektivne borbe, analiziraju njihovu istoriju i sadašnje okolnosti, a zatim eksperimentišu sa zamišljanjem nove budućnosti zajedno kroz pozorište. To je skladište pozorišnih tehnika i igara koje nastoje motivisati ljude, vratiti pravi dijalog i stvoriti prostor za učesnike da sprovedu akciju.

Primenjeno pozorište, uopšte je način da se pozorište koristi za socijalnu situaciju kojoj je potreban drugačiji pristup, pogodniji za obrazovanje i razvoj zajednice zbog principa koji “hrane” praksu: interaktivnost, učešće, saradnja, rešavanje problema, osnaživanje, svesnost i aktivno građanstvo.

Pozorište ima moć da obrazuje i osnažuje ugrožene grupe sa stavovima, znanjem, pa čak i mogućnostima koje su neophodne kako bi se povećala snaga zajednice, porodice i pojedinaca.

Ono što mi smatramo važnim da pomenemo u ovom trenutku je da čak i ako je Augusto Boal radio u Evropi sa puno stručnjaka iz pozorišta i iz sfere socijalnog rada, nakon što je bio prisiljen da napusti Brazil, on nikada nije stvorio strukturisan metod za rad unutar Teatra potlačenih. Ne postoji mehanizam za kontrolu i validaciju praktičara koji koriste različite tehnike iz pozorišta ugnjetavanih. Ljudi koji stupaju u kontakt sa njegovim radom koristili su metode u sopstvenim zajednicama, prilagođavajući ih lokalnom i društvenom kontekstu, a sve to primorava metode da se za transformišu, rastu, prilagođavaju i menjaju. U ovom trenutku ne postoji kriterijum koji se može koristiti za standardizaciju metodologije Pozorišta potlačenih. Ovo može biti i prednost za ljude koji nemaju iskustva u korišćenju pozorišta i sada mogu imati novi alat za intervencije u zajednicama, ali može biti i mana i potencijalni rizik za ljude koji su uključeni u proces stvaranja, ali i za publiku pri izvođenju performansa. Taj rizik može nastati ako poslata poruka nije odgovarajuća (*situacija sa potlačenim se prezentuje publici sa pozivom da se pronade rešenje za borbu protiv tog oblika ugnjetavanja, a ne za podsticanje i promovisanje takvih stavova i ponašanja*).

Ljudi koji odluče da koriste bilo koju od navedenih metoda moraju biti svesni i slobode i odgovornosti koju imaju u korišćenju Pozorišta potlačenih u korist zajednice.

Ovaj vodič je kreiran kako bi se obezbedio okvir za omladinske radnike i mlade koji žele da koriste teatar u svojim aktivnostima. Svi predstavljeni metodi dele ideju o učešću i interakciji s publikom. Pozorište se koristi za rešavanje socijalnih pitanja na način na koji ljudi iz publike vide i osećaju priču i reaguju na odluke, stavove i ponašanje likova.

Vodič nije namenjen da bude nastavni plan i program ili priručnik koji nudi detaljne opise za svaku metodu, već više kao pravac koji se sledi kada neko odluči da je pozorište odgovarajući način slanja poruke.

3.

Forme pozorišta potlačenih

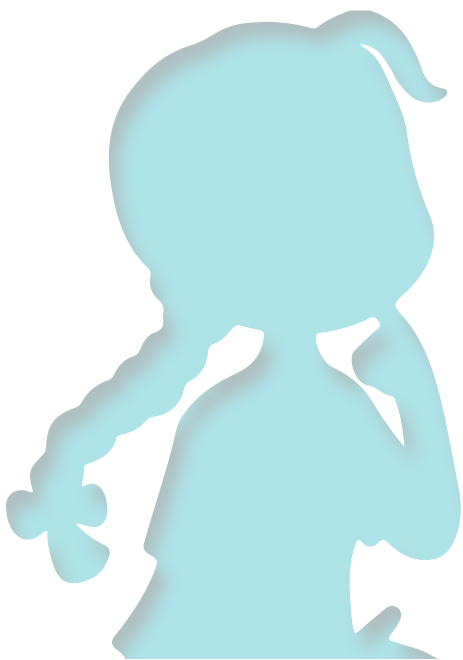
- **Teatar slika** - poziva gledaoce da formiraju žive slike zamrznutih poza kako bi uhvatili trenutak u vremenu dramatizujući opresivnu situaciju. Slika tada postaje izvor kritičkog razmišljanja, olakšana raznim vrstama intervencija: od publike se može tražiti da prikažu idealnu sliku oslobođanja od tog ugnjetavanja, a zatim niz tranzicijskih slika koje pokazuju način da bi se to postiglo, ili da se preoblikuje slika kako bi se prikazale različite perspektive
- **Forum teatar** - je kratka predstava ili scena koja dramatizuje situaciju, sa užasnim represivnim završetkom sa kojim publika ne može biti zadovoljna. Nakon inicijalnog nastupa, to se ponovo pokazuje, međutim ovog puta gledaoci postaju glumci i mogu u bilo kom trenutku da “zamrzu” scenu i da izvrše zamenu protagonista i preuzmu situaciju koju vode u različitim pravcima. Pozorište tako postaje proba za stvarni svet.
- **Pozorište zakonodavstva** - uzima forumski izgled u vladi i traži od gledalaca da ne samo pokušavaju da izvrše intervencije na sceni, već i da napišu uspešne intervencije kao sugestije za zakonodavstvo i predaju ih izabranim zvaničnicima u prostoriji.
- **Nevidljivi teatar** - je predstava koja je prikazana kao ralna diskusija, izvedena u javnom prostoru. Cilj je da uznemiri pasivne društvene odnose i izazove kritički dijalog među gledaocima koji nikad ne saznaju da su deo drame.

Augusto Boal je rekao o jednoj nevidljivoj pozorišnoj intervenciji:

“Glumac je postao gledalac gledaoca koji je postao glumac, tako da se fikcija i realnost preklapaju”

- **Novinski teatar** - Glavne karakteristike su da je osnovni izvor informacija (koji će se kasnije koristiti u njegovom procesu) novina. Novine se mogu koristiti kao inspiracija ili kao glavni materijal za ishod.

Može imati za cilj otvorenu debatu o medijima kao tlačiteljima (ili kao medijima koji su izvor manipulacije) ili za rešavanje primera ugnjetavanja o kojima se piše u novinama. Pozorište novina može imati različite oblike: to može biti performans, mogu biti izložbe, dinamičke instalacije, itd. (U ovom smislu je otvoreno za način na koji novine inspirišu radni tim).

- **Duga želja** – Ova metoda se uglavnom bavi unutrašnjom represijom koja postoji unutar nas iz raznih prošlih događaja i odnosa. Ima terapijski pristup i nema cilj da bude izložena javnosti. Dizajnirana je uglavnom za lični unutrašnji proces u okviru pouzdane grupe koja će kroz različite vežbe (uglavnom zasnovane na tehnikama teatra slika) voditi članove grupe kroz process osnaživanja (smanjujući ili eliminišući unutrašnju represiju); Među svim metodama koje je razvio Augusto Boal, ova je najrazvijenija u metodološkom smislu - pošto postoji priručnik koji daje određene smernice. Imajući u vidu ekstremno lični pristup ove tehnike, trebalo bi ga koristiti sa ekstremnom pažnjom i profesionalcima koji mogu da se bave snažnim emocionalnim procesima unutar grupe.

Ko može da koristi teatar potlačenih?

Tehnike su pogodne za omladinske radnike, fasilitatore, trenere i za pitanja vezana za obrazovanje o ljudskim pravima, socijalno uključivanje, razvoj zajednice. Prethodno iskustvo u radu sa grupama nije obavezno, ali je važno

Sa kim se može koristiti?

Bolje je uključiti mlade aktere starije od 13 godina, jer je to moćan proces koji zahtijeva određeni nivo razvoja (emocija i razmišljanja). Svaka grupa koja se suočava sa situacijom ugnjetavanja (zloupotrebe moći) može koristiti pozorište potlačenih.

Zloupotreba moći → upotreba moći u odnosima da bi se kontrolisalo, dominiralo nad ili manipuliralo drugom osobom, stvarajući osećanja straha, poniženja, nepovjerenja, podčinjenosti, nedostatka moći i volje.

4.

Forum teatar

Ovo je najčešći oblik iz Pozorišta potlačenih ljudi širom sveta. To je metod koji ima puno prednosti za “glumce” i za publiku koja je uključena u performans u smislu da se kroz kontekst za kreatore predstave razvija niz kompetencija (zajednički rad, komunikacija, kreativnost, samosvest, bolji odnosi sa drugima, itd.). Za publiku koja je uključena u deo ovog performansa, to je prilika da se osećaju da ih drugi razumeju, da se bezbedno izraze, da nađu načine da se osećaju ovlašćenim i da rešavaju problem koji ih pogađa.

Forumsko pozorište ima u centru koncept ugnjetavanja i fokusira se na osnaživanje ljudi da preduzimaju akcije protiv zloupotrebe moći koja se odvija u njihovom životu i u zajednici kojoj pripadaju. Od presudnog je značaja da je tema koja je odabrana u predstavi ona koja se tiče i utiče na veliki broj ljudi iz zajednice u kojoj se nastupa.

Šta je tlačenje? To je zloupotreba moći u nekoj vrsti odnosa (*porodični odnosi, komšije, kolege, itd.*). Iz ove perspektive moramo napraviti razliku između konflikta i ugnjetavanja i između incidenta i ugnjetavanja. Konflikt uključuje relativnu ravnotežu moći između protagonista (*čak i ako se ova ravnoteža prebacuje sa jednog protagoniste na drugog*), dok ugnjetavanje predstavlja neuravnoteženi odnos moći, gdje jedan od protagonista ima više moći i koristi je da podredi drugu osobu svojim idejama, željama, komandama. Incident je samo jedan događaj na kome se može izvršiti zloupotreba moći, ali se ne dešava u vezi i nema iste dugoročne posledice kao kada se to događa unutar nekog odnosa. Seksualno uznemiravanje u autobusu, krađa novčanika, borba na ulici su incidenti, uz moguće ozbiljne posledice, naravno, ali ne i teme za forumsko pozorište.

Primeri situacija koje se mogu koristiti u Forum teatru: maltretiranje (*uznemiravanje u školi*), mobing (*uznemiravanje na radnom mestu*), nasilje u porodici, zlostavljanje dece od strane roditelja, trgovina ljudima, itd.

Imajte na umu da ceo performans može trajati 1, 5 - 2 sata, u zavisnosti od teme, publike i konteksta performansa. Preporučeni broj ljudi u publici, kako bi se obezbedio prostor za intervencije i diskusije, je oko 30 osoba. Naravno da publika može biti veća ili manja, ali ako je previše ljudi uključeno, šanse da neko od njih ode tokom procesa su velike, a takođe može biti frustrirajuće za ljude koji bi željeli intervenisati, a nemaju priliku.

Karakteristi i uloge

POSTOJI 5 VRSTA KARAKTERA:

Tlačitelj,
Potlačeni,
Saveznik tlačitelja,
Saveznik potlačenog,
Neutralan.

Uloge koje neko može imati u razvoju forumske pozorišne predstave može biti: glumac u predstavi, fasilikator procesa stvaranja ili Džoker na performansu predstave.

KORACI ZA PRAĆENJE

1. Šta želite da uradite?

- U ovoj fazi je moguće da neko (organizacija, zajednica, škola, itd.) zatraži performans ili da vi odlučite da postoji socijalno pitanje koje treba rešiti u određenoj zajednici. Ako neko traži forumsku pozorišnu predstavu, možda već imaju temu na umu ili temu može odabrati tim glumaca.
- U svakom slučaju, obavezno je istražiti probleme koji postoje i utiču na određenu zajednicu (zajednicom možemo shvatiti školu, učionicu, selo, preduzeće, komšiluk, itd.). Predstava će biti prava priča, sa stvarnom situacijom represije.

Najvažniji aspekt koji odlučuje više od bilo kog drugog uticaja predstave na publiku je relevantnost teme za zajednicu. To znači da problem predstavljen u predstavi mora biti onaj koji postoji u zajednici i postoji interes za njegovo rešavanje.

2. Izgradnja tima

- Ovo je prvi korak za početak rada sa timom glumaca (bilo profesionalaca ili amatera) i uključuje međusobno upoznavanje, stvaranje poverenja jednih prema drugima, učenje kako komunicirati i raditi zajedno.

3. Pripremne vežbe

- U ovoj fazi fasilitator sprovodi tim kroz vežbe koje ih pripremaju za glumu: pažnja, glas, prostor, koordinacija, saradnja, emocije, svesnost tela, itd.

4. Snaga i ugnjetavanje

- Ovo je korak u kojem će tim istražiti šta pojmovi moći i ugnjetavanja znače i osetiće posledice na sopstvenoj “koži”. Mogu se koristiti specifične vežbe, statue, slike, improvizacije, itd.

5. Izaberite temu, napravite skriptu i definišite karaktere

- U ovom koraku možda bi bilo neophodno nekoliko puta da se sastanete sa timom, jer to uključuje puno posla na biranju priče koja je najrelevantnija, da se sastavi kratak scenario (ko igra u kojoj sceni, koja je svrha svake scene i koje su namere svakog karaktera u svakoj sceni), a takođe i stvaranje likova (specifične dramske vežbe za stvaranje likova poput “vrućeg mesta” ili “vođene šetnje”)
- U ovom koraku veoma je važno spomenuti timu da se odluke donose konsenzusom, a ne većinom. Uloge su izabrane, ne označene, ne koristimo transvestite, imamo 3-5 scena sa ukupnim trajanjem igre maksimalno 20 minuta i prvu scenu koja treba da objasni publici problem koji je predstavljen u predstavi. Pritisak mora da se kreće od jedne scene ka drugoj, a predstava se završava maksimalnom tačkom ugnjetavanja, uz lošu odluku koju je potlačena osoba učinila kao rezultat pretrpljenog potlačenja.

ELEMENTI IZGRADNJE PREDSTAVE

1. 3-5 scena
2. 5 karaktera
3. Nepotpuni likovi
4. STVARNI problem
5. Problem ima rešenje
6. To je stanje ugnjetavanja, a ne sukob ili incident
7. Ugnjetavanje raste od prve scene i dostiže kulminaciju na kraju predstave; snaga potlačene osobe se smanjuje od prve do poslednje scene
8. Predstava završava lošom odlukom potlačene osobe, sa ozbiljnim posledicama za budućnost
9. Tlačitelj ne može biti zamenjen publikom

6. Proba

- Probu treba izvršiti scenu po sceni, vežbati jednu scenu nekoliko puta, promeniti ono što nije adekvatno, “izbrusiti” ono što je važno. Ali, takođe je neophodno uraditi celokupnu probu, od početka do kraja, kako bi dobili opšti utisak i pogled na predstavu.
- Kad ima dovoljno vremena, može se uraditi javna proba, sa 10-15 ljudi koji mogu biti poput testne strukture, proverava se jasnoća predstave, mogućnosti rešenja i improvizacije.

7. Performans

Džoker je fasilitator performansa koji usvaja neutralan položaj i vodi proces između glumaca i publike.

- Uvod od strane Džokera i zagrevanje
- Izvođenje performansa prvi put
- Diskusija sa publikom (Džoker priča sa publikom o situaciji, da li oni prepoznaju problem i koji je, da li prepoznaju takve situacije i karaktere iz stvarnog života i ukoliko mogu da razmotre situaciju i ponude rešenje za ugnjetavanu osobu)
- Predstavite način na koji se mogu izvršiti promene (ponovo igrajte scene i u onom trenutku kad neko iz publike ima ideju kako da menja jedan od likova, osim tlačitelja, može pljeskom ruku, doći na scenu, jedna po jedna osoba, i delovati tako što će odglumiti rešenje, bez upotrebe magije i bez nasilja)

- Upravljanje intervencijama od strane publike se izvodi sve dok se problem ne smanji ili ne reši, a potlačeni više ne donosi istu lošu odluku (*postoje dva ključna aspekta za svaku intervenciju o kojima je potrebno razgovarati sa publikom nakon svake intervencije: da li je ovo realna promena i da li ovo pomaže ugnjetavanoj osobi?*). Posle toga, publika odlučuje glasanjem da li da se promena zadrži ili ne. Ako ne, onda se sve vraća na ono što je bilo. Ako se promena usvoji, akteri treba da je uključe u performans i da ga ponovo izvedu prema rešenju od strane publike. Improvizacija zasnovana na karakteru biće zadatak za glumce. To znači da je definisanje likova i dobra integracija likova od strane glumaca ključna i da održava realnost likova (*glumci će promeniti delovanje na način koji je u skladu s karakterom koji je u početku predstavljen*).

U trenutku kada publika odluči da nema više mogućih ili neophodnih promena, kada se problem smanji ili reši, a odluka ugnjetavane osobe sa kraja predstave se menja, džoker vrši rezime intervencija i usvojenih rešenja.

Nakon toga džoker pita publiku šta je naučila iz ovog iskustva, koji zaključci se mogu izvući iz svega ovoga i šta i kako ih mogu koristiti u njihovom stvarnom životu.

■ Zatvaranje

8. Evaluacija i nastavak

Sastanak za evaluaciju sa timom je neophodan nakon performansa radi izgradnje tima i ocene uticaja na publiku. Mogu se koristiti neki formulari za prikupljanje mišljenja publike o osećanjima, relevantnosti, idejama, itd. Takođe, formular za posmatranje može se koristiti za registraciju nekih informacija o performansu (broj učesnika, koje su promene bile predložene, na koje karaktere, u kojim scenama, koji su zaključci rečeni, šta je publika pominjala kao aspekte koji se mogu primeniti u njihovom stvarnom životu, itd.)

ZAPAMTI...

- Predstava treba da prikaže STVARNU situaciju
- Svrha foruma je da ojača ugnjetavanu osobu da izađe iz situacije u kojoj je ugnjetavana, NE promena osobe koja je tlačitelj

INTERVENCIJE MORAJU BITI REALNE I TREBA DA POMOGNU UGNJETAVANOJ OSOBI

- Koristi forum teatar tek posle ozbiljne pripreme
- Pravila za GLUMCE (aktere)
- Izgradi svoj karakter prema stvarnom karakteru
  - Ostanite verni svom liku - improvizirajte

Budite realni, uradite tačno ono što bi vaš lik uradio u stvarnom životu

Pravila za DŽOKERA

- Uvek zauzimaj NEUTRALAN stav
- Nemoj voditi ljude ka tvojim rešenjima

5.

Teatar slika

Teatar slika je deo metodologije Teatra ugnjetvanih koja se razvila od 1960. godine širom sveta počevši od rada Augustoa Boala.

U suštini, ovo je kao stavljanje pauze u priču u najrelevantnijom trenutku akcije. Slika koja je predstavljena publici koristeći statue, pokazuje položaj ugnjetavanja i ima najmanje 5 karaktera: tlačitelj, potlačeni, saveznik tlačitelja, saveznik potlačenog i neutralni karakter. Saveznici i neutralni karakteri mogu biti više od jednog, ali tlačilac i ugnjetavana osoba mora uvek biti samo jedna, da publika može jasno identifikovati situaciju i moguća rešenja.

Procesom kreiranja slike i izvođenja pred publikom upravlja voditelj koji mora imati kompetencije u fasilitaciji grupnih procesa i društvenog pozorišta. Neka saznanja o teoriji i praksi Teatra ugnjetavanih, o konceptima i svrsi su neophodna.

KORACI KOJE TREBA PRATITI:

1. *Sastavi se tim od najmanje 5 osoba - oni moraju biti motivisani da se uključe u promenu problematične situacije - od strane fasilitatora sa nekim prethodnim iskustvom u oblasti Pozorišta ugnjetavanih (pogledajte Izvore podataka).*
2. *Uradite kratku pripremnu radionicu (3 do 6 sati) sa timom da biste razumeli ideju teatra slike i koncept ugnjetavanja (izgradnja tima, vežbe emocija, vežbe statua, vežbe ugnjetavanja) (pogledajte Izvore podataka)*
3. *Pripremite sliku sa svim prethodno navedenim karakterima (snimate fotografije i uradite diskusiju sa grupom kako biste pronašli najprikladnije slike za odabranu temu)*
4. *Izvedite teatar slika i uključite publiku u diskusije nakon prezentacije slike*

- Kada se performans predstavi publici, publika se poziva da pažljivo pogleda prezentovanu sliku i kaže Džokeru šta oni vide, vrstu situacije, gde misle da se to dešava, ko su likovi i koja je glavna tema onoga što oni vide. Nakon toga, Džoker poziva publiku da dođe na scenu sa idejama za rešenja, takođe predstavljena kroz statue. Posle svake intervencije, publika se pita šta će se desiti sledeće i da li je prethodna promena realna i može li pomoći ugnjetavanoj osobi da izađe iz te situacije. Ovo se nastavlja sve dok publika ne smatra da se situacija popravlja ili rešava. Na kraju intervencija, Džoker daje rezime i učesnici su pozvani da izvuku zaključke i razmisle šta mogu koristiti u njihovom stvarnom životu iz iskustva u kojem su upravo učestvovali.

5. *Evaluacija i nastavak (ocenite sa timom da li je slika predstavljena publici bila jasna, relevantna za izabranu temu, da li su promene predložene od strane publike bile očekivane ili ne, itd.) i takođe, ako je moguće, proveriti sa publikom da li su promene koje su predložili korišćene u stvarnom životu.*

Primeri situacija sa kojima se možete obratiti publici kroz teatar slika:
maltretiranje (uznemiravanje u školama), **mobing** (uznemiravanje na radnom mjestu), **nasilje u porodici**, **zlostavljanje dece od strane roditelja**, itd.

6.

Saveti i trikovi za korišćenje teatra u omladinskom radu

Istraživanje problema je neophodno za svaki od ovih oblika pozorišta, jer je krajnja svrha skoro svih njih da reše problem u zajednici i da pozovu ljude da nađu načine za njihovo rešavanje. Ideja je da se teatar koristi kao kanal za komuniciranje sa zajednicom, kako bi stimulisali publiku da razmišljaju i preduzimaju akcije u vezi sa situacijom koja se dešava njima ili u njihovom okruženju.

Veštine fasilitacije su potrebne za oba aspekta rada kada se koristi teatar: olakšavanje procesa za tim glumaca i olakšavanje interakcije sa publikom predstave.

Dramske i vežbe glume su neophodne, jer je važno sastaviti predstavu i voditi ljude kroz uloge i radnju.

Informišite se o problemu koji želite da rešite u predstavi i naravno o metodi koju želite koristiti!

Izaberite tim ljudi koji su motivisani i zainteresovani da pokreću promene, za zaštitu ljudskih prava i za kreiranje drugačijih uslova u društvenom okruženju!

Imajte jasnu ideju o tome šta želite da postignete koristeći bilo koji od ovih metoda u radu sa mladima. Moguće je razviti kompetencije među učesnicima i imaju posebne vežbe za svaku od ovih potreba.

Kao omladinski radnik, takođe morate proceniti svoj rad u odnosu na ciljeve koje postavljate pre aktivnosti. Bilo bi korisno imati nekog iskusnog koji može da vas vodi kroz proces.

7.

Zaključci

Molimo vas da uzmete u obzir da je ovo vodič koji može pomoći omladinskim radnicima da nađu različite načine rada i uključe mlade u rešavanje pitanja koja su problematična za zajednicu! Postoji velika sloboda u upotrebi pozorišta za rešavanje različitih društvenih problema, ali i velika odgovornost i svesnost koja dolazi zajedno. Zamislite da želite da idete u školu i učite druge matematiku i koristite samo ono čega se sećate iz vašeg iskustva. Najverovatnije, ako nikada ranije niste učili druge i ako ne znate matematiku vrlo dobro i nemate solidne kapacitete za prenošenje znanja ... razred neće postići nikakav cilj, u ovom scenariju. Ista stvar je primenljiva na bilo koji izabrani pozorišni metod.

Preporučujemo da prethodno koristite bilo koji od ovih metoda sa nekim iskusnijim, da se pripremite ozbiljno i ako je moguće da budete deo treninga u kojem možete naučiti i doživeti metod, ili bar da stupite u kontakt sa nekim ko može igrati ulogu mentora za vas.

Možete pronaći informacije o organizacijama koje koriste Pozorište potlačenih u vašoj zemlji: <http://www.jsirri.org>.

Povezivanje omladinskog rada sa pozorištem veoma je lako, jer mlade ljude

privlači pozorište i sve vrste aktivnosti koje uključuju interakciju, učešće, samo-istraživanje i izražavanje. Pozorište je alat koji se može koristiti za formiranje i razvoj kompetencija koje su veoma potrebne u životu, a često su van formalnog sistema obrazovanja.

Na isti način, pozorište je moćan alat za slanje poruke zajednici i uključivanje ljudi u rešavanje problema koji se tiču njih. Primenjeno pozorište je sredstvo za osnaživanje ljudi i rešavanje socijalnih problema, zbog čega se može iskoristiti s velikim uspehom u omladinskom radu.

IZVORI PODATAKA

A.R.T. Fusion Association (2010). *Methods for social change – Image and Forum Theatre*. (http://www.artfusion.ro/docs/doc2016/methods_for_social_change_image_and_forum_theatre_2014_engleza_s.pdf)

A.R.T. Fusion Association (2013). *Theatre of the Oppressed - Collection of practices from the field*. (http://www.artfusion.ro/docs/doc2016/theatre_of_the_oppressed_collection_of_practices_2013_engleza_s.pdf)

Boal, Augusto [1974](2000). *Theatre of the Oppressed*. London: Pluto Press (<https://mellonseminaremotions.wikispaces.com/file/view/Boal+Agusto+Theatre+of+the+Oppressed.pdf>)

<http://beautifultrouble.org/theory/theater-of-the-oppressed/>

Boal, Augusto. [1992] (2002). *Games for actors and non-actors*. New York: Routledge (https://geraldkeaney.files.wordpress.com/2014/06/augusto_boal_games_for_actors_and_non-actorsbookfi-org.pdf)

AUTOR:

Gabriela Dinu-Teodorescu

Social Theatre Projects Coordinator

A.R.T. Fusion Association, Romania